

Příběh Václava Roziňáka

Hokejový mistr světa skončil v uranovém dole a nakonec v emigraci

ROMAN JOHN

V letošním roce uplyne sto let od narození hokejového reprezentanta, trenéra, ale také vězně komunistického režimu Václava Roziňáka, muže oblíbeného pro svůj smysl pro humor a noblesu. V roce 1950 byl odsouzen za pokus o emigraci, který se nekonal; po sovětské okupaci v srpnu 1968 skončil jako skutečný emigrant ve Švýcarsku. Jeho životní příběh vypráví o zániku jednoho slavného týmu i naší první „zlaté hokejové generace“, ale současně o nemožnosti jedince bránit se bezprávi reprezentovanému státem.¹

„Tak co, Roziňák? Kolik jsi dal dneska gólů?“ zeptal se posměšně jeden z dozorců na jáchymovském táboře Svornost. „Žádný,

Václav Roziňák jako reprezentant v ledním hokeji v roce 1947 (foto: ČTK)

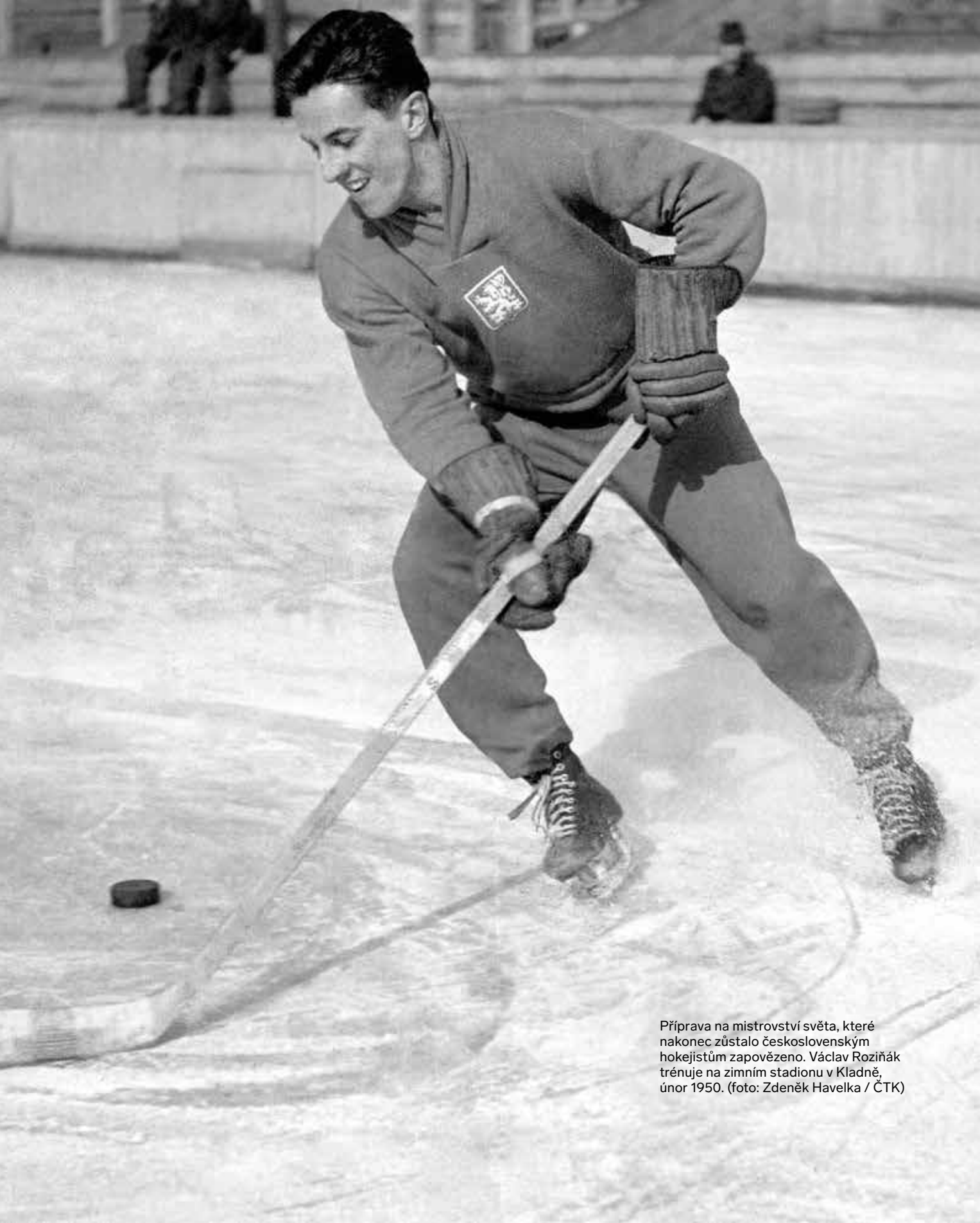
ozvalo se po chvilce mlčení. ‚Vždycky jsem si říkal, že seš bídněj hokejista,‘ dodal rádoby vtipně strážce zákona.² Krátká epizoda, zaznamenaná civilním zaměstnancem jáchymovských dolů, poté politickým vězněm Miroslavem Hamplem, je součástí dnes již poměrně dobře známého příběhu o tom, jak se z někdejších mistrů světa stali odsouzení dolující uranovou rudu. Vraťme se však na úplný začátek.

ZROZENÍ SPORTOVNÍ HVĚZDY

Budoucí známý hokejový útočník se narodil 7. prosince 1922 jako poslední z pěti dětí manželů Roziňákových. Dva ze sourozenců zemřeli ještě před Václavovým narozením, zbylí dva později pracovali v úřednických profesích. Jestliže bychom o někom prohlásili, že je křtěný Vltavou, o Václavu Roziňákovi to platí téměř doslova. Vyrůstal totiž v pražské čtvrti Podolí, kde se jeho otec živil dnes již zaniklým řemeslem voraře. Matka zůstávala v domácnosti, ale občas chodila svému muži vypomáhat. Oba manželé odešli na věčnost poměrně záhy, Václavovi v té době bylo 16 let. Přestěhoval se ke svému strýci a tetě, aby mohl dokončit střední školu.³

Když maturoval na vyšehradské reálce, psal se rok 1941, takže další studia nepřipadala v úvahu. Po zbytek války byl pracovně nasazen u letecké továrny Aero ve Vysočanech jako plánovač.⁴ Současně se intenzivně věnoval lednímu hokeji. Od svých dvaceti let nastupoval na pravém křídle SK Podolí. Sportovní nadšení ho provázelo odmalička. Vedle hokeje také vesloval, výborně hrál fotbal, a především pozemní hokej, ve kterém to dotáhl až do národního týmu.

- 1 V roce 2017 odešel na věčnost poslední žijící účastník soudního procesu s hokejovými reprezentanty označovaného jako Modrý a spol. Při této příležitosti publikoval autor tohoto textu studii Augustin Bubník. Příběh posledního ze ztracené hokejové generace. *Paměť a dějiny*, 2017, roč. 11, č. 4, s. 20–34.
- 2 STRNADOVÁ, Anna: ... a stačilo říct jen Jáchymov. Argo, Praha 2021, s. 41.
- 3 Národní archiv (NA), f. Správa Sboru nápravné výchovy (SSNV), nezpracováno, vězeňský spis Václava Roziňáka, Vstupní dotazník, 10. 10. 1950; JENŠÍK, Miloslav: *První mistři světa. Pravdivá zpráva o zlaté partě ze Štvanice*. Olympia, Praha 1997, s. 112–113.

Příprava na mistrovství světa, které nakonec zůstalo československým hokejistům zapovězeno. Václav Roziňák trénuje na zimním stadionu v Kladně, únor 1950. (foto: Zdeněk Havelka / ČTK)

Dům v Pštrossově ulici č. 194/28, v němž bývala restaurace U Herclíků, ve které byli 13. března 1950 zatčeni českoslovenští hokejisté (foto: Wikipedia.org / Jan Polák)

Že útočník z Podolí bude jednou reprezentovat, bylo zřejmé už za nacistické okupace. Však také neunikl pozornosti činovníků nejlepšího klubu v zemi LTC Praha. Roziňákův mateřský oddíl se ale své největší hvězdy nechtěl vzdát a k dlouho očekávanému přestupu došlo teprve dva roky po skončení války. V té době byl už Václav Roziňák hráčem národního týmu. Příležitost obléknout dres se lvíčkem na prsou dostal hned v prvním mezistátním utkání po osvobození. Debut to však příliš vydařený nebyl, neboť naše reprezentace podlehla ve Stockholmu tradičnímu soupeři ze Švédska 1:5. Následoval rychlý vzestup korunovaný dvěma tituly mistra světa z let 1947 v Praze a 1949 ve Stockholmu a stříbrnou olympijskou medailí ze zimní olympiády ve Svatém Mořici 1948.⁴ Během světového šampionátu ve Švédsku v roce 1949 nastupoval Roziňák v útočné řadě s Vladimírem Zábrodským a Stanislavem Konopáskem. Byl to poslední velký turnaj, kde se tito tři vynikající hráči setkali v národním týmu.

Mnohé se po válce změnilo i v Roziňákově osobním životě. V říjnu 1945 se oženil s Alenou Grégrovou a v únoru 1950 se jim narodil syn

Jan.⁶ Radostnou událost však brzy vystřídal osobní a rodinný drama.

Hokejisté v té době ještě nebyli profesionály v dnešním slova smyslu a svou sportovní vášeň provozovali vedle běžného zaměstnání. Václav Roziňák nastoupil po skončení války na úřednický post do Ústřední rady odborů (ÚRO) v Praze, po únoru 1948 pracoval jako úředník v n. p. Zdar.⁷

V březnu 1950 mělo národní hokejové mužstvo obhajovat titul na mistrovství světa konaném v Londýně. Události spojené se zrušením odletu na šampionát a zatčením většiny členů reprezentačního týmu byly v literatuře popsány mnohokrát.⁸ Zaměříme se proto zejména na roli Václava Roziňáka v celé kauze. Frustrovaný

hráči si po odjezdu z Ruzyně, kde jim bylo oznámeno zrušení účasti na šampionátu, zašli do oblíbené hospody U Herclíků v Pštrossově ulici poblíž Národního divadla. Tam měli podle vyšetřovacího spisu pronášet pobuřující výroky proti vládním činitelům a Komunistické straně Československa (KSČ). Orgány Bezpečnosti se o dění v restauraci dozvěděly od uvědomělé občanky Anny Kalvodové, která zde byla na večeři a ihned po svém odchodu věc oznámila na služebně Sboru národní bezpečnosti (SNB). Za hlavní „provokatéry“ byli posléze vyšetřovateli Státní bezpečnosti (StB) označeni Augustin Bubník, Zlatko Červený a Václav Roziňák.⁹ Druhý jmenovaný vypověděl,

4 Archiv bezpečnostních složek (ABS), sb. Správa vyšetřování StB - vyšetřovací spisy (V-MV), vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Zápis o výpovědi s obviněným Václavem Roziňákem, 24. 4. 1950.

5 GUT, Karel - PACINA, Václav: *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Olympia - Šport, Praha - Bratislava 1986, s. 368. Autoři knihy opomenuli připsat Václavu Roziňákovi historicky první titul mistra světa v hokeji pro Československo z pražské Štvanice v roce 1947.

6 NA, f. SSNV, nezpracováno, vězeňský spis Václava Roziňáka, Vstupní dotazník, 10. 10. 1950.

7 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Zápis o výpovědi s obviněným Václavem Roziňákem, 24. 4. 1950.

8 ŠKUTINA, Vladimír - BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*. Helios, Pardubice 1990; JENŠÍK, Miloslav: *První mistři světa. Pravdivá zpráva o zlaté partě ze Štvanice*; KALOUS, Jan - KOLÁŘ, František (eds.): *Sport v komunistickém Československu 1945-1989*. ÚSTR - Český olympijský výbor, Praha 2015; LUKŠŮ, David - PALÁN, Aleš: *Stanislav Konopásek. Hráč, který přežil*. Česká televize, Praha 2007; TÍŽ: *Vladimír Zábrodský. Skutečný příběh hokejové legendy*. Česká televize, Praha 2010; MACKŮ, Jiří: *Zapřené generace. Vyškrtnuti z historie, vymazání z paměti. Obětovaní šampioni. Mistři světa určení k likvidaci*. Typo JP, Praha 2004; TÝŽ: *Kauza Zábrodský. Hokejový génius, ale jinak lotr. Na oltáři komunismu. V ohnisku zájmu nelibostného režimu*. Typo JP, Praha 2005.

9 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Operativní podsvazek, Členové národního hokejového mužstva - zatčení, 14. 3. 1950.

Václav Roziňák (vlevo) a Josef Jirka podepisují 24. ledna 1950 v Tyršově domě slib, že se budou jako členové československého reprezentačního mužstva poctivě připravovat na nadcházející mistrovství světa v ledním hokeji v Londýně a dodržovat přitom řádnou životosprávu (foto: Zdeněk Havelka / ČTK)

Dole tři z perzekvovaných hokejistů. Zleva: Augustin Bubník (odsouzen na 14 let), Josef Jirka (odsouzen na šest let) a Václav Roziňák (odsouzen na 10 let). (foto: Paměť národa)

že padaly nadávky „šmejdi“, „svině komunistický“ aj. Ze dvanácti později odsouzených hráčů jich devět bylo zatčeno přímo v restauraci, včetně hlavní postavy našeho příběhu.

V „PÉČI“ STÁTNÍ BEZPEČNOSTI

Václava Roziňáka odvezli od Herclíků společně s dalšími spoluhráči do věznice v Bartolomějské ulici, kde na něj byla následujícího dne, 14. března 1950, oficiálně uvalena zajišťovací vazba pro pobuřující výroky proti vládním činitelům a KSČ.¹⁰ Vyšetřování probíhalo ve dvou liniích. Část zatčených skončila ve vazbě krajského velitelství StB v Bartolomějské ulici (kromě Václava Roziňáka šlo o Bohumila Modrého, Zlatomíra Červeného, Stanislava Konopáska, Jiřího Macelise a nájemce hospody U Herclíků Mojžíra Ujčíka). Šestici hokejistů (Augustin Bubník, Přemysl Hajný, Josef Jirka,

Vladimír Kobranov, Antonín Španinger a Josef Stock), kteří vykonávali vojenskou prezenční službu, si převzaly vojenské orgány a držely je ve vojenské vyšetřovací věznici v Praze na Hradčanech.¹¹ Věznic v samém centru Prahy nepředstavovala zrovna příjemné místo k pobytu – obvinění zde strádali v důsledku přeplněnosti a špatných hygienických podmínek. Přesto na tom byl Václav Roziňák lépe než hokejisté vyslýchaní v nechvalně proslulém hradčanském „Domečku“.

„Po sepsání první výpovědi se pak dlouhé týdny nic nedělo. V Bartolomějské jsem zůstal na společné cele po celou dobu vyšetřování až do říjnového procesu, než nás převezli na Pankrác. Stále v civilu, mohli jsme i dostávat balíčky. Jenom při hledání nepovolené korespondence všechno rozbali, a dokonce rozřízli kelímek s máslem. Na cigaretových papírcích, z nichž si vězni při procházce na dvoře balili cigarety, jsem se naučil psát motáky a strkal je do otvorů v límci. S každou dávkou špinavého prádla se tak manželka dozvíдалa poslední novinky. Bylo to skoro jako za Fučtka, kterého ještě někteří staří dozorcí pamatovali. Ti se chovali slušně. Ale když přišla nová mladá směna, politicky prověřeni nemakačenkové z komunistických familií, dali nám pocítit, kdo má moc. Vlepit facku třeba doktorovi filozofie, to jim dělalo dobře,“ vzpomínal později Václav Roziňák.¹²

Znemožnění kontaktů s nejbližšími během vyšetřování patřilo tehdy k běžné praxi. Rodina však bývala postižena i jinak. Alenu Roziňákovou vystěhovali i s malým synem z bytu a musela se uchýlit k rodičům. Nezbylo jí pak nic jiného než vykonávat tři různá zaměstnání, aby užívala

Pamětní deska na bývalé restauraci U Herclíků (foto: Wikipedia.org / Jan Polák)

rodinu. Nenávist režimu dopadla také na jejího otce, který byl podle vzpomínek Roziňákova syna Jana propuštěn z práce.¹³

První Roziňákova výpověď po zatčení se týkala výhradně popisu událostí v hospodě U Herclíků. Václav Roziňák vysvětloval své jednání velkým zklamáním ze zrušeného startu na světovém šampionátu. Uvědomoval si možné problémy, které by mohly nastat. Proto pracovníkům Bezpečnosti sdělil, že by chtěl to, co se stalo, napravit svým chováním v zaměstnání i na sportovním poli.¹⁴ V krátkém čase ale během výslechů ustoupila hospodská výtržnost do pozadí a vyslýchaní se soustředili především na otázky

týkající se možné emigrace hráčů. Vyšetřování hokejových reprezentantů probíhalo pod krycím označením jako akce „Kaplička“. Do konce měsíce dubna byli předvoláni k podání výpovědi všichni hráči i vedoucí funkcionáři ústředí ledního hokeje. Původní trestní oznámení pro pobuřování učiněné na Václava Roziňáka, Zlatka Červeného, Jiřího Macelise, Stanislava Konopáska a hostinského a bývalého hokejistu Mojmíra Ujčíka nadřizený útvar 701 A neschválil a nařídil ho vypracovat znovu. Teprve dne 25. července 1950 bylo odesláno Státnímu soudu v Praze.¹⁵

Mezitím byl Václav Roziňák v červnu 1950 převezen do vojenské

10 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Záznám o uvalení zajišťovací vazby, 17. 3. 1950.

11 Blíže JOHN, Roman: Tenhle zápas nemohl vyhrát. K 100. výročí narození hokejového brankáře Bohumila Modrého. *Paměť a dějiny*, 2016, roč. 10, č. 3, s. 4-16.

12 MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampioni. Mířtři světa určeni k likvidaci*, s. 221.

13 BERANOVÁ, Hana: *Proces Modrý a spol. a jeho někteří účastníci*. Bakalářská práce. Technická univerzita Liberec, Liberec 2010, s. 116.

14 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Zápis o výpovědi s obviněným Václavem Roziňákem, 14. 3. 1950.

15 Tamtéž, Operativní podsvazek, Uzávěrová zpráva, 26. 7. 1950.

Posudek, který vystavila věznic Václavu Roziňákovi při propuštění z výkonu trestu (repro: Národní archiv)

nemocnice ve Střešovicích a umístěn na uzavřené oddělení.¹⁶ Ve vazbě mu totiž v důsledku nedostatku pohybu a špatné stravy oteklo koleno, s nímž měl už v minulosti problémy. V přeplněné cele, kde si neměl ani kam sednout, se jeho stav zhoršil. Přes silné bolesti mu byla až po měsíci umožněna návštěva lékaře, který doporučil převoz do nemocničního zařízení.¹⁷ Po návratu z léčení byl Václav Roziňák koncem července předán spolu s ostatními do soudní vazby. K pobytu na Pankráci se vztahuje krátká vzpomínka jiného politického vězně Josefa Peka, odsouzeného v roce 1950 za převaděčství, který s Roziňákem sdílel společnou celu. Jeho přítomnost prý přitahovala zájem bachařů a přinášela občas menší výhody v podobě jídla navíc. Jeden z dozorců se dokonce Roziňákovi nabídl, že vyřídí vzkaz jeho rodině.¹⁸ Zda k tomu došlo, nevíme. Pozornosti ale později neunikl ani ve výkonu trestu v uranových dolech. Na táboře Svornost v Jáchymově byl prý nešťastný z častých výsledků, během kterých se příslušníci ostrahy chtěli dozvědět zajímavosti z kapitalistické ciziny.¹⁹

ODSOUZEN ZA VELEZRADU

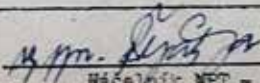
Na konci září 1950, bezprostředně před soudním líčením, dostal proces označení Bohumil Modrý a spol. Brankář Boža Modrý, který se začátkem roku 1950 rozloučil s reprezentační kariérou, přitom ale na mistrovství světa do Londýna vůbec neměl jet a nezúčastnil se ani setkání U Herclíků. Obžaloba rozdělila hokejisty na dvě skupiny.

NPT - Vyráběla Alona Bednářová Podpis: **DŮVĚRNĚ**

POSUDEK
o propuštění z výkonu trestu zánovnému procesu do pracovního procesu.
Petrestarý Roziňák Václav čkm. 010119 nar. 1.12.1922.

Delikt _____ délka trestu _____
Civilní povolání _____ Získaná praxe v trestu _____
Propuštěn bude dne _____ jak _____
Nápravná klasifikace : _____ Zdravotní stav : _____
I. II. III. IV. I. II. III. IV.

Chování během výkonu trestu, líčen. neb discipl. tresty.	Během výkonu trestu byl jednou disciplinárne trestá pro drzé chování vůči příslušníku. Na zdějším táboře měl chování dobré.
Pracovní morálka, na kolik % pracoval, úderník, závatky, zlepš. v. návrha a pod.	Pracoval v hlubíně jak o pomocník lamače, jeho pracovní morálka je dobrá. Za poslední 3 měsíce plnil normu na 38%-174%-170.
Poměr k lid. dem. zřízení, stanovisko náčelníka neb jeho zást. pro režim o propuštění.	Je na nízké politické úrovni neboť o svoje sebevzdělání moc nemá. Politické dění jej nezajímá. Je třeba je zařaditi do dobrého pracovního kolektivu.
Kde chce pracovat po propuštění, rod. poměry, bydliště po propuštění atd.	Po propuštění vrátí se ke své rodině byt em. Praha Počclí - Kublova 1. Pracovet bude kdekoliv.

Dne: 20.11.51. Náčelník NPT -

Hlavním viníkům, obžalovaným z velezrady, byly navrženy tresty 10 až 25 let vězení. Václav Roziňák byl kromě zločinu velezrady podle zákona č. 231/48 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky, žalován také pro přečiny pobuřování proti republice, hanobení některých ústavních činitelů (konkrétně zmínil ve výpovědi ministra Václava Kopecného) a popuzování podle stejného

zákona.²⁰ Mezi fanoušky oblíbený hokejista byl prokuratourou označen za „reakční živel“, který provozuje sport především kvůli zisku.

Hlavní líčení začalo před Státním soudem v Praze 6. října 1950 a probíhalo s vyloučením veřejnosti. V tomto případě nebylo v zájmu komunistického režimu ukazovat národem obdivované mistry světa na lavici obžalovaných. Senátu

16 Tamtéž, Podsvazek, Roziňák Václav, převoz do voj. nemocnice, g. 6. 1950.

17 ŠKUTINA, Vladimír - BAKALÁŘ, Robert: Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu, s. 91.

18 PEK, Josef: Kronika šumavských hvozdů. Vyprávění o osudech lidí komunistického zla z padesátých let. Papyrus, Vimperk 1998, s. 222.

19 PECKA, Karel: Motáky nevěstnému. Atlantis, Brno 1990, s. 205.

20 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Žaloba státního prokurátora v Praze, 29. 9. 1950.

předsedal JUDr. Karel Kruk, obžalobu zastupoval státní prokurátor JUDr. Vladimír Bureš. Roziňákův obhájce JUDr. Vladimír Lindner se u soudu marně snažil rozporovat konstrukci, že se hokejisté svým záměrem zůstat v zahraničí dopustili velezrady.²¹ Údajný pokus o emigraci ovšem nebyl věrohodně doložen. Václav Roziňák měl být podle vyšetřovacího protokolu na zájezdu ve Švýcarsku v roce 1948 mezi těmi, kteří hlasovali pro to, aby mužstvo jako celek zůstalo v cizině. V době, kdy už vykonával trest odnětí svobody, však zaznamenal do vězeňského dotazníku, že nikdy neměl v úmyslu zůstat v zahraničí a opustit manželku se synem.²²

Dne 6. října 1950 si obvinění vyslechli rozsudek. K nejvyššímu trestu, 15 letům odnětí svobody, byl odsouzen Ing. Bohumil Modrý. Václav Roziňák byl odsouzen za zločin velezrady a za přečiny pobuřování proti republice, hanobení některých ústavních činitelů a popuzování na 10 let odnětí svobody, dále ke konfiskaci celého jmění, peněžitému trestu 10 000 Kčs a ztrátě čestných práv občanských na dobu 10 roků.²³

Odvolační řízení před Nejvyšším soudem v Praze, které proběhlo 22. prosince 1950, bylo pouhou formalitou, neboť o výši trestů bylo rozhodnuto předem. To už hokejisté pobývali na Borech, kam byli převezeni po rozsudku prvoinstančního soudu.

VE VÝKONU TRESTU

Plzeňská borská věznice byla v padesátých letech minulého století přeplněná, oficiální čísla uvádějí 1 600 až

Fotografie Václava Roziňáka z vyšetřovacího spisu StB (repro: ABS)

1 800 vězňů. Vězni Státního soudu byli v té době izolováni. V samovazební cele 4 x 2,35 m přebývali dva až čtyři odsouzení.²⁴ První týdny se Václav Roziňák vyrovnával s přísnou izolací a odloučeností chozením po cele a poklepáváním na zeď v očekávání, že spoluhráči budou toto znamení opětovat. Reakce se dočkal od Ujčika a Modrého, kteří obývali sousední cely. Odsouzení tím překonávali samotu a zároveň se učili hospodařit s jídlem – každých sto kroků si vzali lžici studené polévky.²⁵ „Už nevím, jak dlouho nás drželi v samovazbě. V tak přísné izolaci, že jsme nesměli ani na vycházku. Nejednou jsme v noci slyšeli, jak bachaři mlátí vězně. Na Borech jsem poprvé v životě zažil, co je hlad,“ vzpomínal s odstupem času uvězněný hokejový reprezentant.²⁶

Poté byli přeřazeni na zvláštní oddělení D1 politickými vězni zvané „Kreml“ určené pro prominentní osoby odsouzené Státním soudem. Není bez zajímavosti, že podobné zvláštní oddělení pro odsouzené za politické

přečiny vzniklo na Borech také o dvě desetiletí později, v první polovině sedmdesátých let.²⁷ Podle vzpomínky generála Vladimíra Příkryla, rovněž zde vězněného počátkem padesátých let, byly cely v „Kremlu“ větší než v samovazbě a také světlejší. Uprostřed místnosti stály dva stoly s lavicemi, jeden stůl a dvě židle. Vedle masivních dveří se nacházelo umyvadlo a pod ním vědra na vodu. Splachovací záchod chyběl. Styk se spoluvězni ze sousedních cel byl vyloučen. Trestanci pracovali přímo na celách.²⁸ Uvěznění hokejisté drali špinavé husí peří, čistili stříbro nebo spínali patentky.

Stále rostoucí potřeba levné pracovní síly v hornictví vedla v červenci 1951 Ministerstvo národní bezpečnosti k sepsání žádosti Státní prokuratury, aby do Vězeňského ústavu Ostrov, který spravoval pracovní tábory při uranových dolech v oblasti Jáchymovska, Hornoslavkovska a Příbramska, byl urychleně dodán větší počet vězňů Státního soudu. Časově

21 ŠKUTINA, Vladimír – BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*, s. 97.

22 NA, f. SSNV, nezpracováno, vězeňský spis Václava Roziňáka, Dotazník, 27. 9. 1952.

23 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Rozsudek státního soudu v Praze, sp. zn. Ts I/VI 47/50, 6. 10. 1950.

24 ABS, f. Inspekce ministra vnitra ČSSR, II. díl (A 8/2), inv. j. 94, Zpráva komise náčelníka správy SNV o přešetření stížnosti bývalých odsouzených osob ve věznici Bory – Plzeň, č. j. SNV 198/KO-68.

25 ŠKUTINA, Vladimír – BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*, s. 108.

26 MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampióni. Mířní světa určení k likvidaci*, s. 256–257.

27 PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal – BUŠKOVÁ, Kristýna: *Vězení jako zrcadlo společnosti. Nerovný souboj vědy, politiky a humanity 1965–1992*. Karolinum – ÚSTR, Praha 2021, s. 102–104.

28 PŘÍKRYL, Vladimír: *Za vlády tmy*. Naše vojsko, Praha 1993, s. 100.

Československá hokejová reprezentace na mistrovství světa v roce 1947. Horní řada zleva: náčelník Kabeš, druhý neurčen, Josef Trousílek, Vilibald Štovník, Vladimír Zábrodský, Milan Matouš, sedmý neurčen, František Pácalt, Josef Kus, Bohumil Modrý, trenér Matěj Buckna. Dolní řada zleva: první neurčen, Miloslav Pokorný, Karel Stibor, Jaroslav Drobny, Stanislav Konopásek, Ladislav Troják, Zdeněk Jarkovský, Vladimír Bouzek, Miroslav Sláma a Václav Roziňák. (foto: Josef Mucha / ČTK)

se tato událost shoduje s přesunem uvězněných hokejistů na Jáchymovsko, s výjimkou Bohumila Modrého. Ten měl jako tzv. vůdce protistátní skupiny zůstat v pevné věznici, nakonec však i jeho s několikaměsíčním zpožděním poslali dobývat pro stát drahocennou surovinu. Bývalí reprezentanti byli nejprve převezeni do ústředního tábora Bratrství a odtud pak putovali na místo určení. Pro Václava Roziňáka jím byl tábor č. XII, který se nacházel v druhé nejdůležitější oblasti těžby

uranu na Hornoslavkovsku. V nově otevřeném lágru krátce pobýval na cele s reprezentačním kolegou Stanislavem Konopáskem.²⁹ S dalšími spoluhráči Vladimírem Kobranovem a Zlatkem Červeným se stali na „dvanáctce“ svědky dopadení uprchlých trestanců, kteří byli do tábora přivezeni na korbě nákladáku. Celé osazenstvo lágru poté muselo kolem neošetřených zraněných a také mrtvých pochodovat. Václav Roziňák pracoval v hlubíně jako pomocník lamače na šachtě č. 14, která

přináležela k pracovnímu táboru.³⁰ Jednalo se o fyzicky namáhavou a také nebezpečnou práci. Z Roziňákovy vězeňského spisu vyplývá, že po pracovní stránce byl hodnocen dobře, vždy plnil normy, odmítal se však zapojit do socialistického soutěžení. Podle možností finančně podporoval svoji rodinu. V době, kdy byl zatčen, bylo jeho synovi teprve pět týdnů. Státní bezpečnost chtěla této okolnosti využít a nabídla Roziňákovi povolení návštěvy potomka výměnou za podávání informací.³¹

²⁹ LUKŠŮ, David - PALÁN, Aleš: *Stanislav Konopásek. Hráč, který přežil*, s. 169.

³⁰ Po zmíněném útěku dvanácti trestanců ze šachty č. 14 v říjnu 1951 se podmínky v táboře výrazně zhoršily. Byly sníženy dávky jídla pro celý tábor, nastal hlad. Krádeže chleba byly trestány korekcí. Ze strážních věží se střílelo bez vyzvání. Vězni, kteří zažili válečný koncentrační tábor, tvrdili, že kdo byl v roce 1951 na táboře XII, ví, co je nacistický koncentrák. Dodejme ještě, že útěk nakonec přežili jen dva odsouzení, pokud nepočítáme jednoho, který se vrátil do tábora a celou skupinu prozradil. Viz KUKAL, Karel: *Deset křížů*. Nová inspirace, Praha 1993.

³¹ MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampióni. Mistři světa určení k likvidaci*, s. 264.

Této zdánlivě lákavé nabídce však odolal, takže syna mohl spatřit až za tři roky.

„Na uranu“ zpravidla odsouzení nezůstávali dlouho na jednom místě. Existovaly obavy z navazování kontaktů s civilními pracovníky i mezi vězňnými osobami navzájem. Ani Václav Roziňák nebyl výjimkou. Po táboře XII následovaly Svornost, Nikolaj a Bytíz. V Příbrami strávil poslední půlrok svého trestu. Podmínky tu byly mnohem přijatelnější než na Jáchymovsku. Po práci zbývalo více času i na sportovní vyžití. Odsouzení se věnovali košíkové a dalším míčovým sportům. S nastávající zimou se dokonce naskytla příležitost zahrát si hokej. Zástupce velitele tábora, který měl přezdívku Zoubek, tento sport miloval a dovolil, aby vězňům z domova poslali hokejky a brusle. V zimě pak nechal mezi baráky zbudovat improvizované kluziště.³² Vzhledem k postupnému propouštění hokejistů ale k očekávanému zápasu nejspíš už nedošlo.³³

Už v roce 1952 sepsali příbuzní Augustina Bubníka, Stanislava Konopáska, Vladimíra Kobranova, Bohumila Modrého, Josefa Jirky a Václava Roziňáka hromadnou žádost o milost pro své blízké, která však zůstala bez odezvy.³⁴ V důsledku amnestie ze 4. května 1953 byl sice Václavu Roziňákovi trest snížen o jeden rok, ve vězení měl ale zůstat až do dubna 1959. Začátkem února 1955 rozhodovala komise pro podmíněné propuštění při Krajském soudu v Karlových Varech o návrhu krajského prokurátora na propuštění Václava Roziňáka. Tou dobou už byli dva odsouzení hráči s nejdelšími tresty Bohumil Modrý a Augustin Bubník na

svobodě, a to díky milosti prezidenta Antonína Zápotockého. S ohledem na tuto skutečnost nebylo překvapením, že soud návrh akceptoval, navzdory nedoporučujícímu stanovisku vězeňského ústavu. Dodejme ještě, že zkušební doba byla v rozsudku stanovena na šest let.³⁵

Na podzim 1956 se nakonec přece jen směl k hokeji vrátit v dresu pražského Spartaku ČKD Sokolovo, kam přešel společně s dalším dříve vězňným spoluhráčem Václavem Konopáskem

Možná si Václav Roziňák při opuštění tábora Bytíz dne 11. února 1955 přehrával v paměti pobyt v betonové korekci nebo si vybavil příhodu, kdy do něj cestou z práce uhodil blesk a dočasně mu ochrnula ruka, anebo něco veselejšího – třeba jak hrál na Nikolaji se spoluvězni fotbal a zesměšnil přitom osvětového důstojníka, kterého poslal jakoby neúmyslně k zemi.³⁶ Spíše však musel rozvažovat nad tím, co bude následovat po návratu k rodině. Přece jen se do civilního života vracel s cejchem politicky nespolehlivého jedince a přicházel po bezmála pěti letech k manželce a k pětiletému synovi, který ho vlastně vůbec neznal. Jan Roziňák později vzpomínal, že si na otce musel delší dobu zvykat, než k němu našel vztah.

NÁVRAT K HOKEJI

Po propuštění zakotvil Václav Roziňák se svými nejbližšími v Brně.

V moravské metropoli přijal nabídku nastupovat za místní hokejové mužstvo ZJS Zbrojovka Spartak Brno (původně SK Židenice). Setkal se tady s dalšími bývalými trestanci Bubníkem a Jirkou. Vedle toho musel každý den absolvovat směnu v brněnské Zbrojovce. Už 28. února 1955 však během přátelského zápasu se Spartakem Sokolovo (Sparta Praha) došlo k aféře, po které následoval zákaz pro Václava Roziňáka nastupovat za první mužstvo. Diváci očekávali, že se na ledě pražské Štvanice objeví čerstvě propuštěný Roziňák s Bubníkem. Dokonce vyvolávali jejich jména, což vedlo činitele hokejového ústředí k tomu, že ani jednoho hráče do zápasu raději nepustili. Poté, co natěšení fanoušci zjistili, že dvojice nenastoupí, začali skandovat hrubě nadávky a zasypali led různými předměty.³⁷ Václav Roziňák později vzpomínal, že si ho druhý den předvolali na Státní bezpečnost a snažili se mu dokázat, že divácké nepokoje zorganizoval on sám. Po nedávném propuštění z vězení byl v podmínce, ale naštěstí pro něj neměla tato událost žádné závažnější následky z trestněprávního hlediska. Pokud ale šlo o možnost znovu hrát hokej, situace byla složitější. Omilostnění hokejisté měli zákaz nastupovat za prvoligové a druholigové týmy, a jelikož se toto opatření vztahovalo i na sezonu 1955/1956, rozhodl se Roziňák pro návrat do Prahy. Vzápětí nastoupil na práci v kladenských hutích.

Na podzim 1956 se nakonec přece jen směl k hokeji vrátit v dresu pražského Spartaku ČKD Sokolovo, kam přešel společně s dalším dříve vězňným spoluhráčem Václavem Konopáskem. Po několika letech

32 KASTNEROVÁ, Irena: *Luboš Hruška a zahrada jeho duše*. Vlastním nákladem, Plzeň 1998, s. 49.

33 Velezrada mistrů. Světlo střídá tmou. *Československý sport*, 1968, roč. 16, č. 109, s. 4.

34 ŠVEPEŠOVÁ, Alena: Proces se členy národního hokejového týmu (1950). In: SCHELLE, Karel - TAUCHEN, Jaromír (eds.): *Encyklopedie českých právních dějin, IX. svazek. Procesy (od roku 1950) – Pů*. Aleš Čeněk, Plzeň 2017, s. 62.

35 NA, f. Státní soud Praha, nezpracováno, sp. zn. TS I/IV 47/50, Usnesení o podmíněném propuštění, 2. 2. 1955.

36 PECKA, Karel: *Motázky nezvěstnému*, s. 255.

37 Blíže JOHN, Roman: *Augustin Bubník. Příběh posledního ze ztracené hokejové generace*.

tak došlo k obnovení legendárního útoku Zábrodský, Konopásek, Roziňák. V hlavním městě zůstal bývalý odchovanec SK Podolí až do konce své aktivní hráčské kariéry. Po jejím skončení trénoval od roku 1964 B mužstvo Sparty. Nabyté trenérské zkušenosti mu v době politického uvolnění umožnily získat angažmá ve Švýcarsku, kde postupně působil v trenérské pozici v několika klubech.

Několik týdnů před odjezdem na zahraniční angažmá se Václav Roziňák dočkal satisfakce v podobě soudní rehabilitace, když v červenci 1968 zrušil Nejvyšší soud v Praze ostudné rozsudky z roku 1950 nad šestici hráčů odsouzených za velezradu (jednalo se o hráče, kteří v době zatčení nevykonávali vojenskou službu).³⁸

Jeho odchod se však už skutečně změnil za změněných okolností, v právě probíhající okupaci Československa. Protože ruzyňské letiště neobdávalo žádné lety, museli se s rodinou vtěsnat do přeplněného autobusu směřujícího do Vídně a odtud se pak dostali do Curychu. Obava z nové vlny represí byla po srpnu 1968 pochopitelná zvláště u lidí, kteří poznali systémem „komunistického práva“ padesátých let na vlastní kůži. Přesto ještě na jaře 1969 přijel Václav Roziňák do Čech, aby se naposledy mohl rozloučit se svou matkou. Bez obav se mohl do vlasti vracet až po listopadu 1989. V devadesátých letech často pobýval na své chatě nedaleko Dobříše.³⁹

V emigraci působil tři sezony v celku Grasshoppers Curych, poté trénoval jeden rok v Rapperswilu a na závěr své kariéry hokejového kouče přivedl Zug do druhé ligy.

Ačkoliv nebyl sportovním oboživníkem jako Vovka Zábrodský nebo Jaroslav Drobný, kteří vedle hokeje skvěle ovládali tenisové umění, i on se nakonec dostal k bílému sportu. Po skončení činnosti hokejového trenéra zakotvil v české škole v Buxu. Tam působil jako trenér začínajících tenistů až do počátku devadesátých let, kdy se u něho začaly projevovat vážné zdravotní problémy, které mu připomenuly jeho pobyt v uranových dolech.⁴⁰ Byla mu diagnostikována rakovina v pokročilém stadiu. Díky rodinnému příteli, českému lékaři žijícímu ve Švýcarsku, však nakonec žil ještě několik let.⁴¹ Zemřel 1. března 1997 v Curychu.

ZÁVĚR

Soudní perzekuce se po únoru 1948 nevyhnuly ani oblasti sportu. Viced mistr Evropy v krasobruslení Vladislav Čáp, běžci na lyžích olympionici Vít Fousek a Cyril Musil, gymnasta a rovněž olympijský reprezentant Jindřich Tintěra, atleti Ladislav Kořán a Jan Haluza, který stál u počátku hvězdné kariéry Emila Zátopka, anebo legenda československého golfu Hanno Tonder⁴² – ti všichni poznali nápravná zařízení pounořového režimu. Nesmíme ale zapomenout ani na stovky bezejmenných příslušníků Sokola, odsouzených v rozličných politických procesech. Žádná z těchto kauz se ovšem v pozdější době netěšila takové pozornosti jako perzekuce hokejových mistrů světa z roku 1950. Pro soudní případ Modrý a spol. bychom totiž těžko hledali obdobu v jiných tzv. lidově demokratických státech. Příběh o tom, jak

lze z hospodské výtržnosti vyrobit protistátní spiknutí, proto přitahuje publicisty a historiky i po mnoha desetiletích. Na procesu s reprezentačním hokejovým mužstvem lze dobře demonstrovat jeden z typických rysů komunistického režimu v Československu, který kriminalizoval skutky, jež by v demokratické společnosti žádnou trestnou činností nebyly.

Pro Václava Roziňáka znamenaly události z března roku 1950 přerušení slibné kariéry v nejlepších hokejových letech. K provozování nejrychlejší kolektivní hry se sice později vrátil, mohl ale hrát už jen na klubové úrovni. Po skončení aktivní sportovní dráhy se věnoval trenérské práci, která jej přivedla k angažmá ve Švýcarsku, kde po okupaci Československa v srpnu 1968 zůstal. Do vlasti se opět mohl vracet až po listopadu 1989. Společně s ostatními vězněnými mistry světa byl v roce 2008 uveden in memoriam do Síně slávy českého hokeje.

ROMAN JOHN (1969) je vězeňský učitel a badatel zabývající se historií vězeňství a osudy polických vězňů. Po absolvování gymnázia v Jičíně vystudoval obory historie a český jazyk a literatura na FF UK v Praze. Působí ve Věznici Valdice u Jičína. Již patnáct let se věnuje historii vězeňství v českých zemích. Publikoval několik odborných studií v časopisech *Paměť a dějiny* a *Historická penologie* a rovněž v regionálním tisku. Je autorem dějin valdické věznice, které vydala pod názvem *Věznice Valdice v proměnách času* Vězeňská služba ČR v Praze v roce 2012.

³⁸ ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Rozsudek Nejvyššího soudu v Praze, 30. 7. 1968. Trestní stíhání Bohumila Modrého, Václava Roziňáka, Stanislava Konopáka, Jiřího Macelise, Zlatomíra Červeného a Mojmíra Ujčíka s konečnou platností zastavil Městský soud v Praze dne 13. 3. 1969.

³⁹ MACKŮ, Jiří: *Zapřené generace. Vyškrtnuti z historie, vymazání z paměti*, s. 108–110.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² DAVID, Jaroslav: *Mukl 010806. Životní příběh českého sportovce a vynálezce L. J. Kořána*. Cerac Publishing, Brno 2015; JELÍNEK, Zdeněk: *Cyril Musil. Kapitoly z historie odboje na Českomoravské vysočině*. Městský úřad Nové Město na Moravě, Nové Město na Moravě 1992; Kol. autorů: *Příběhy bezpráví – z vězeňských spisů. Člověk v tísni*, Praha 2007; KOUDELKA, Oldřich: *Trénoval jsem Emila...* TG Tisk, Lanškroun 2007; SEDLÁK, Prokop: *Historie golfu v českých zemích a na Slovensku*. Svojtka & Co., Praha 2004.